

Karolína Tomanová: Vztahy rodičů a dětí v rodových ságách
Bakalářská práce, FHS UK 2018
Posudek vedoucího práce

Překládaná práce se zabývá problematikou vztahů rodičů a dětí v jednom z žánrů staroseverské literatury, rodových ságách. Hlavní částí práce je rozbor těch částí islandských rodových ság, které hovoří o vztahu rodiče a dítěte, přičemž autorka popisuje separátně vztah otec-syn a otec-dcera, následně matka-syn a matka-dcera, a rámci každé z kapitol třídí vztahy na pozitivní (míněno podpůrné či nekomplikované) a negativní.

Metodologickým problémem práce je vztah mezi rovinou sociologickou a literární. Za použití především děl Jesse Byocka autorka v úvodu argumentuje, že „ačkoli ságy nejsou přesným odrazem skutečných událostí, poskytují poměrně dobrou představu o místním prostředí ve středověku.“ (s.9), která - podobně jako teze, že ságy „slouží jako slušné měřítko pro studium rodinných vztahů na středověkém Islandu“ (s.10) - nespecifikuje, zda jde o prostředí 10. či 13./14. století. Tyto formulace jsou v kontextu práce metodologicky problematické – přestože se mnozí badatelé snaží ze ság určité antropologické informace odvozovat, je třeba to dělat velmi pečlivou analýzou jednotlivých výskytů, s vědomím literárnosti těchto textů, dlouhé orální fáze a vlivů kontinentální literatury, která byla překládána v téže době samotnými zapisovateli ság. Pak by bylo třeba také více využívat intertextové přístupy a dále např. srovnání se zákoníky, které jsou zmiňovány v úvodní části.¹

Silnou stránkou práce je pečlivost. Projevuje se už na formální rovině (překlepy se nevyskytují, chyb včetně interpunkčních je zanedbatelné minimum a text ukazuje na formulační dovednosti autorky). Také materiál je prostudován velmi pečlivě a z vybraného výzkumného vzorku je pro dané téma vytěženo maximum. Oceňuji také, že autorka v případě potřeby (specifických formulací a termínů) přihlíží k originálu, a ty ságy z výzkumného vzorku, které nebyly do češtiny přeloženy, cituje výhradně v staroseverském originále a překládá do češtiny sama. Dokládá tak znalost pramenného jazyka, která není u bakalářských prací běžná.

Jednotlivé příklady vztahů jsou utříděny do tematických skupin, někdy poněkud nesourodě působících (viz názvy kapitol, které mají shrnovat určitá opakující se témata v rámci daných vztahů „spor o péči v hospodářství, dědičnost chování, oblíbené dítě“ – každý fenomén je postihován z jiné perspektivy). Zajímavé, byť ne překvapivé, je autorčino zjištění, že se ságy nedotýkají vztahu matka – dcera. Může to být opět připomínkou literárnosti materiálu, daný žánr se – jak autorka

¹ Další detail: *þættir* – povídky se běžně od ság odlišují a tvrzení, že se mezi ně řadí, by bylo třeba doložit konkrétním citátem, v které odborné literatuře se tak děje (s.7)

v závěru zmiňuje - zaměřuje na spory ve společnosti, v nichž hrají muži ústřední úlohu, v reálném životě se bezesporu vztahy matka – dcera vyskytovaly stejně často jako vztahy ostatní. Do svého rozboru autorka také úspěšně a právem začleňuje fenomén pěstounství, na Islandu rozšířený a fungující poněkud odlišně od kontinentu. Výsledky zmíněné v této kapitole jsou patrně nejbližší v úvodu nastíněné antropologické či sociologické rovině a ukazují i specifickou situaci na Islandu.

I když to tedy z úvodní části, která je metodologicky nevyjasněná, není zřetelné, samotná práce představuje poctivou literární analýzu vybraných ság z hlediska daného tématu. Závěry by bylo možno utřídit systematičtěji, více srovnat s dosavadním bádáním a odlišit, co nového výzkum přinesl. Celkově však považuji práci za pečlivě zpracovanou a vzhledem k výše zmíněnému navrhuji ohodnotit jako chvalitebnou, v případě přesvědčivé obhajoby i jako výbornou.

Marie Novotná, Praha 5. 9. 2018